

Școala Națională de Studii Politice și Administrative

Școala Națională de Studii Politice și Administrative

Școala Doctorală Multidisciplinară

Domeniul de Doctorat Științe Politice

REZUMAT

TEZĂ DE DOCTORAT

Conducător științific: Prof.Univ.Dr.Ioan Mircea PAȘCU

Doctorand: Nicolae ARNĂUT

București

2026

Școala Națională de Studii Politice și Administrative

Școala Națională de Studii Politice și Administrative

Școala Doctorală Multidisciplinară

Domeniul de Doctorat Științe Politice

**„Integrarea europeană a Republicii Moldova în
contextul competiției geopolitice dintre UE și Federația
Rusă”**

Conducător științific: Prof.Univ.Dr.Ioan Mircea PAȘCU

Doctorand: Nicolae ARNĂUT

București

2026

CUPRINS

LISTA ACRONIMELOR ȘI ABREVIERILOR	Error! Bookmark not defined.
LISTA FIGURILOR	Error! Bookmark not defined.
LISTA TABELELOR	Error! Bookmark not defined.
INTRODUCERE	Error! Bookmark not defined.
METODOLOGIE.....	Error! Bookmark not defined.
CAPITOLUL I. FUNDAMENTE TEORETICE ȘI CONCEPTUALE ALE COMPETIȚIEI GEOPOLITICE UE–RUSIA	Error! Bookmark not defined.
1.1 Teorii relevante (<i>realism, constructivism, condiționalitate, geopolitică clasică vs critică</i>)	Error! Bookmark not defined.
1.2 Conceptualizarea influenței externe	Error! Bookmark not defined.
1.3 Integrarea europeană ca proces transformator a Republicii Moldova..	Error! Bookmark not defined.
1.4 Reziliența statală a Republicii Moldova în contextul presiunilor externe.....	Error! Bookmark not defined.
Concluzii	Error! Bookmark not defined.
CAPITOLUL II: DE LA PARTENERIATUL ESTIC LA ACORDUL DE ASOCIERE ȘI NEGOCIERILE DE ADERARE ALE REPUBLICII MOLDOVA LA UE .	Error! Bookmark not defined.
2.1 Originea Parteneriatului Estic și rolul său în apropierea Republicii Moldova de Uniunea Europeană.....	Error! Bookmark not defined.
2.2 Politica Europeană de Vecinătate și integrarea europeană a statelor Parteneriatului Estic: o perspectivă comparativă asupra Republicii Moldova.....	Error! Bookmark not defined.
2.3 Parteneriatul Estic ca etapă de tranziție spre aderarea Republicii Moldova la UE .	Error! Bookmark not defined.
CAPITOLUL III. RELAȚIILE REPUBLICII MOLDOVA CU UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI FEDERAȚIA RUSĂ: DINAMICĂ, INTERDEPENDENȚE ȘI OPȚIUNI GEOPOLITICE	Error! Bookmark not defined.
3.1 Evoluția cadrului politico-juridic și instituțional al relațiilor Republica Moldova – Uniunea Europeană	Error! Bookmark not defined.
3.2 Interdependențe economice și politice ale Republicii Moldova în raport cu Uniunea Europeană și Federația Rusă	Error! Bookmark not defined.
3.3 Poziționarea Republicii Moldova în competiția geopolitică UE – Federația Rusă	Error! Bookmark not defined.

Concluzii	Error! Bookmark not defined.
CAPITOLUL IV. IMPACTUL ȘI MECANISMELE DE INFLUENȚĂ ALE FEDERAȚIEI RUSE ASUPRA PROCESULUI DE INTEGRARE EUROPEANĂ A REPUBLICII MOLDOVA	
4.1 Instrumentele de influență ale Federației Ruse: dimensiuni politice, economice și informaționale	Error! Bookmark not defined.
4.2 Dependența energetică și vulnerabilitățile economice ale Republicii Moldova în contextul presiunilor externe	Error! Bookmark not defined.
4.3 Conflictul transnistrean în dinamica geopolitică regională: rol și implicații pentru integrarea europeană a Republicii Moldova.....	Error! Bookmark not defined.
Concluzii	Error! Bookmark not defined.
CAPITOLUL V CADRUL STRATEGIC AL GUVERNĂRII SECTORULUI DE SECURITATE ȘI DIMENSIUNEA INFORMAȚIONALĂ A AMENINȚĂRILOR HIBRIDE ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII EUROPENE A REPUBLICII MOLDOVA	
5.1 Fundamentele conceptuale și evoluția politicii externe a Federației Ruse în spațiul post-sovietic.....	Error! Bookmark not defined.
5.2 Configurația mediului de securitate al Republicii Moldova în contextul războiului din Ucraina	Error! Bookmark not defined.
5.3 Vulnerabilitățile securității naționale și arhitectura instituțională a sectorului de securitate al Republicii Moldova în contextul integrării europene	Error! Bookmark not defined.
5.4 Spațiul mediatic al Republicii Moldova în contextul amenințărilor hibride și al influenței informaționale ruse	Error! Bookmark not defined.
5.4.1 Dimensiunea geopolitică a mass-mediei și vulnerabilitatea comunităților minoritare la influența narativelor pro-ruse	Error! Bookmark not defined.
5.4.2 Sectorul audiovizual din Republica Moldova: structura proprietății și potențiale legături cu spațiul mediatic rus	Error! Bookmark not defined.
5.4.3 Cadrul juridic și normativ al sectorului media din Republica Moldova în contextul războiului hibrid.....	Error! Bookmark not defined.
5.4.4 Impactul dezinformării asupra comunităților minoritare: percepții, comportamente și riscuri sociale.....	Error! Bookmark not defined.

5.4.5 Analiza empirică a influenței informaționale a Federației Ruse asupra sectorului media din Republica Moldova: cercetare calitativă bazată pe interviuri **Error! Bookmark not defined.**

Concluzii **Error! Bookmark not defined.**

CAP.VI REFORMELE INTERNE ȘI PROVOCĂRILE STRUCTURALE ÎN PROCESUL DE INTEGRARE EUROPEANĂ A REPUBLICII MOLDOVA **Error! Bookmark not defined.**

6.1 Reforma administrației publice și a justiției ca piloni ai consolidării capacității instituționale în procesul de aderare la Uniunea Europeană **Error! Bookmark not defined.**

6.2 Provocările structurale ale tranziției: statul de drept, securitatea energetică și presiunile hibride externe **Error! Bookmark not defined.**

6.3 Integrarea europeană în percepția societății: legitimitate, polarizare și reziliență socială **Error! Bookmark not defined.**

Concluzii **Error! Bookmark not defined.**

CAPITOLUL VII. PROCESUL DE ADERARE A REPUBLICII MOLDOVA LA UNIUNEA EUROPEANĂ DUPĂ 2022: CONDIȚIONALITĂȚI, ACTORI ȘI LEGITIMITATE DEMOCRATICĂ **Error! Bookmark not defined.**

7.1 Reconfigurarea relației Republica Moldova – Uniunea Europeană în contextul obținerii statutului de stat candidat **Error! Bookmark not defined.**

7.2 Cadrul juridic și instituțional al procesului de aderare la Uniunea Europeană: mecanisme, etape și condiționalități **Error! Bookmark not defined.**

7.3 România ca actor strategic în procesul de integrare europeană a Republicii Moldova **Error! Bookmark not defined.**

7.4 Legitimitatea democratică a integrării europene: referendumul pro-UE între validare politică și construcție de consens societal **Error! Bookmark not defined.**

7.5 Alegerile parlamentare din Republica Moldova (2025): între orientarea pro-europeană și presiunile de influență externă **Error! Bookmark not defined.**

Concluzii **Error! Bookmark not defined.**

CONCLUZII GENERALE **Error! Bookmark not defined.**

ANEXE: **Error! Bookmark not defined.**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT
**“Integrarea europeană a Republicii Moldova în contextul competiției geopolitice dintre
UE și Federația Rusă”**

Conducător științific: Prof. univ. dr. Ioan Mircea Pașcu
Doctorand: Nicolae Arnaut

Introducere

Prin prezenta cercetare mi-am propus să examinez procesul de integrare europeană a Republicii Moldova în contextul competiției geopolitice dintre Uniunea Europeană și Federația Rusă, Pornind de la premisa că acest proces nu poate fi înțeles exclusiv prin prisma armonizării legislative sau a îndeplinirii criteriilor de aderare, ci trebuie analizat într-un cadru mai larg, care integrează dimensiunile geopolitice, instituționale, economice, de securitate și societale. Lucrarea argumentează că integrarea europeană reprezintă simultan un proces politic, juridic, instituțional și strategic, influențat atât de evoluțiile interne ale Republicii Moldova, cât și de transformările mediului regional și internațional. Cercetarea urmărește evoluția relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană după proclamarea independenței, analizând principalele etape ale apropierei de spațiul comunitar, de la Politica Europeană de Vecinătate și Parteneriatul Estic până la semnarea Acordului de Asociere, implementarea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător și obținerea statutului de stat candidat la aderarea la Uniunea Europeană. Un accent deosebit este acordat schimbărilor produse după anul 2022, când războiul declanșat de Federația Rusă împotriva Ucrainei a determinat o reconfigurare profundă a

arhitecturii europene de securitate și a politicii de extindere a Uniunii Europene, accelerând parcursul european al Republicii Moldova. Lucrarea dată analizează, de asemenea, mecanismele prin care Federația Rusă încearcă să influențeze orientarea strategică a Republicii Moldova, prin utilizarea unor instrumente politice, economice, energetice, informaționale și hibride. Sunt examinate vulnerabilitățile structurale ale statului, inclusiv dependențele energetice, conflictul transnistrean, polarizarea politică și socială, campaniile de dezinformare și influența actorilor externi asupra proceselor democratice. În acest context, cercetarea evidențiază importanța consolidării rezilienței instituționale și societale, precum și rolul securității informaționale și al capacității administrative în susținerea procesului de integrare europeană. Din punct de vedere metodologic, cercetarea adoptă o abordare interdisciplinară, specifică domeniilor relațiilor internaționale, geopoliticii, studiilor europene și studiilor de securitate. Analiza combină metode calitative și comparative, analiza documentară și politico-instituțională, precum și cercetarea empirică bazată pe interviuri semi-structurate și focus-grupuri realizate cu experți, reprezentanți ai instituțiilor publice, ai mediului academic, ai societății civile și ai sectorului media. Această abordare permite corelarea fundamentelor teoretice cu evoluțiile practice și oferă o perspectivă comprehensivă asupra interacțiunii dintre factorii interni și externi care influențează parcursul european al Republicii Moldova. Rezultatele cercetării confirmă ipoteza potrivit căreia accelerarea procesului de integrare europeană după anul 2022 este determinată atât de schimbarea paradigmei strategice a Uniunii Europene, cât și de necesitatea consolidării securității și stabilității în vecinătatea estică. Totodată, cercetarea demonstrează că succesul procesului de aderare depinde nu doar de îndeplinirea criteriilor politice și juridice stabilite de Uniunea Europeană, ci și de capacitatea Republicii Moldova de a implementa reforme structurale durabile, de a consolida statul de drept, de a crește eficiența administrației publice și de a reduce vulnerabilitățile generate de influențele externe și amenințările hibride. Lucrarea evidențiază că integrarea europeană trebuie înțeleasă ca un proces complex de transformare a statului și a societății, care presupune modernizarea instituțiilor publice, consolidarea democrației, dezvoltarea unei economii competitive și creșterea rezilienței naționale în fața provocărilor geopolitice contemporane. În acest sens, implementarea acquis-ului comunitar reprezintă nu doar o obligație derivată din procesul de aderare, ci și un instrument esențial pentru consolidarea guvernancei democratice, eficientizarea politicilor publice și apropierea Republicii Moldova de standardele europene.

Contribuțiile cercetării au atât o dimensiune teoretică, prin dezvoltarea unui cadru analitic care integrează competiția geopolitică și procesul de europenizare, cât și una practică, prin formularea unor recomandări privind consolidarea capacității instituționale, creșterea rezilienței democratice, combaterea dezinformării și eficientizarea procesului de implementare a reformelor necesare aderării la Uniunea Europeană. Rezultatele pot constitui un instrument util pentru autoritățile publice, factorii de decizie, mediul academic și partenerii europeni implicați în susținerea parcursului european al Republicii Moldova, contribuind totodată la aprofundarea dezbaterilor privind politica de extindere a Uniunii Europene și viitorul vecinătății sale estice.

Scopul, obiectivele și întrebările cercetării

Scopul principal al prezentei cercetări constă în explicarea modului în care competiția geopolitică dintre Uniunea Europeană și Federația Rusă influențează procesul de integrare europeană a Republicii Moldova și în identificarea mecanismelor prin care această competiție modelează transformările politice, instituționale, economice și de securitate ale statului. Cercetarea pornește de la premisa că integrarea europeană nu reprezintă exclusiv un proces tehnic de armonizare legislativă și instituțională cu acquis-ul Uniunii Europene, ci un proces complex de transformare strategică, desfășurat într-un mediu regional caracterizat de rivalitate geopolitică, amenințări hibride și schimbări profunde ale arhitecturii europene de securitate. În vederea atingerii acestui scop, cercetarea efectuată de mine urmărește un ansamblu de obiective specifice care permit analiza multidimensională a parcursului european al Republicii Moldova. Primul obiectiv îl constituie fundamentarea teoretică și conceptuală a competiției geopolitice dintre Uniunea Europeană și Federația Rusă și examinarea relevanței principalelor paradigme ale relațiilor internaționale pentru interpretarea evoluțiilor din spațiul est-european. Un al doilea obiectiv vizează analiza evoluției relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, de la Politica Europeană de Vecinătate și Parteneriatul Estic până la obținerea statutului de stat candidat și lansarea negocierilor de aderare. Cercetarea urmărește, totodată, evaluarea mecanismelor de condiționalitate utilizate de Uniunea Europeană și a impactului acestora asupra reformelor politice, administrative și instituționale implementate în Republica Moldova. O atenție deosebită este acordată modului în care procesul de europenizare a contribuit la consolidarea

cadrului normativ, la dezvoltarea capacității administrative și la apropierea instituțională de standardele europene. Un obiectiv distinct îl reprezintă identificarea și evaluarea instrumentelor prin care Federația Rusă exercită influență asupra Republicii Moldova. În acest sens, cercetarea examinează dimensiunile politice, economice, energetice, informaționale și de securitate ale influenței externe, analizând impactul dependențelor structurale, al conflictului transnistrean, al campaniilor de dezinformare și al altor forme de război hibrid asupra stabilității democratice și asupra continuității parcursului european. De asemenea, cercetarea își propune să analizeze impactul războiului declanșat de Federația Rusă împotriva Ucrainei asupra politicii de extindere a Uniunii Europene și asupra procesului de integrare europeană a Republicii Moldova. Sunt examinate schimbările produse în arhitectura europeană de securitate, redefinirea priorităților strategice ale Uniunii Europene și efectele acestora asupra accelerării negocierilor de aderare și asupra consolidării cooperării dintre Republica Moldova și instituțiile europene. Un alt obiectiv important constă în evaluarea reformelor interne și a capacității instituționale necesare implementării obligațiilor asumate în procesul de aderare la Uniunea Europeană. Analiza vizează reforma administrației publice, consolidarea statului de drept, reforma justiției, dezvoltarea mecanismelor de coordonare instituțională și întărirea capacității administrative de implementare a acquis-ului comunitar. În același timp, sunt analizate vulnerabilitățile instituționale și societale care pot afecta ritmul și eficiența procesului de integrare europeană. Pornind de la aceste obiective, am structurat cercetarea în jurul unor întrebări fundamentale, menite să ofere răspunsuri la principalele provocări teoretice și practice ale procesului de integrare europeană a Republicii Moldova:

- *În ce măsură competiția geopolitică dintre Uniunea Europeană și Federația Rusă influențează orientarea strategică și parcursul european al Republicii Moldova?*
- *Care sunt principalele mecanisme prin care Uniunea Europeană și Federația Rusă își proiectează influența politică, economică și de securitate în spațiul est-european și, în special, în Republica Moldova?*
- *Cum pot fi consolidate reziliența instituțională și capacitatea administrativă a Republicii Moldova pentru implementarea eficientă a reformelor necesare procesului de aderare la Uniunea Europeană?*

De asemenea, sunt analizate rolul condiționalității europene, efectele amenințărilor hibride asupra proceselor democratice, impactul transformărilor regionale asupra politicii de extindere și contribuția reformelor interne la consolidarea parcursului european. Rezultatele cercetării demonstrează caracterul multidimensional al procesului de integrare europeană și confirmă faptul că succesul acestuia depinde atât de implementarea consecventă a reformelor interne și de aplicarea acquis-ului comunitar, cât și de consolidarea statului de drept, a capacității administrative și a rezilienței instituționale și societale în fața presiunilor geopolitice și a amenințărilor hibride. Totodată, cercetarea validează ipotezele formulate, evidențiind că transformările produse după anul 2022 au accelerat procesul de aderare al Republicii Moldova și au conferit integrării europene o dimensiune strategică de securitate, cu implicații semnificative pentru politica de extindere a Uniunii Europene și pentru stabilitatea întregii regiuni a Europei de Est.

Metodologia cercetării

Prezenta cercetare este fundamentată pe o abordare metodologică interdisciplinară, specifică domeniilor relațiilor internaționale, geopoliticii, studiilor europene și studiilor de securitate, având ca obiect analiza procesului de integrare europeană a Republicii Moldova în contextul competiției geopolitice dintre Uniunea Europeană și Federația Rusă. Complexitatea temei investigate a impus utilizarea unui design de cercetare analitic, explicativ și interpretativ, capabil să surprindă atât dimensiunea externă a competiției geopolitice, cât și transformările instituționale, politice și societale generate de procesul de aderare la Uniunea Europeană. Demersul metodologic combină analiza teoretică cu cercetarea empirică, utilizând preponderent metode calitative, completate de analiza comparativă și de analiza politico-instituțională. Cercetarea are la bază examinarea sistematică a unui volum amplu de documente academice și instituționale, incluzând literatura de specialitate din domeniul relațiilor internaționale, geopoliticii și integrării europene, documentele fundamentale ale Uniunii Europene, tratatele și acordurile relevante, rapoartele Comisiei Europene privind Republica Moldova, strategiile naționale, documentele de politici publice, precum și rapoarte elaborate de organizații internaționale și centre de cercetare specializate. Analiza documentară este completată de utilizarea metodei comparative, care permite evaluarea evoluției Republicii Moldova în raport cu alte state din Parteneriatul Estic aflate în proces de aderare la Uniunea

Europeană. Această abordare facilitează identificarea asemănărilor și diferențelor privind mecanismele de europenizare, aplicarea condiționalității europene, dezvoltarea capacității administrative și gestionarea vulnerabilităților geopolitice și instituționale. Componenta empirică a cercetării este construită pe baza unor interviuri semi-structurate și focus-grupuri desfășurate cu experți în relații internaționale, reprezentanți ai administrației publice, specialiști în domeniul securității, jurnaliști și reprezentanți ai societății civile. Aceste metode au permis aprofundarea aspectelor referitoare la influența externă, securitatea informațională, dezinformarea, reziliența instituțională și percepțiile privind procesul de integrare europeană. Datele colectate au fost analizate prin metode specifice cercetării calitative, în special analiza tematică și analiza discursului, ceea ce a contribuit la validarea concluziilor formulate pe baza cadrului teoretic și a analizei documentare. Din punct de vedere conceptual, cercetarea integrează perspective complementare provenite din principalele teorii ale relațiilor internaționale. Realismul oferă instrumentele necesare pentru înțelegerea competiției geopolitice și a intereselor strategice ale actorilor implicați, în timp ce constructivismul facilitează analiza dimensiunilor identitare, normative și instituționale ale procesului de integrare europeană. Acest cadru este completat de teoria condiționalității europene și de literatura privind europenizarea, care explică mecanismele prin care Uniunea Europeană influențează reformele interne ale statelor candidate, precum și de abordările contemporane privind reziliența statală, securitatea societală și amenințările hibride. Metodologia adoptată permite investigarea integrată a relației dintre competiția geopolitică, reformele interne și procesul de aderare la Uniunea Europeană, evidențiind interdependențele existente între dimensiunea externă și cea internă a transformărilor prin care trece Republica Moldova. Cercetarea demonstrează că evoluția parcursului european este determinată nu doar de respectarea criteriilor politice și juridice stabilite de Uniunea Europeană, ci și de capacitatea instituțiilor naționale de a implementa reforme durabile, de a consolida statul de drept și de a răspunde eficient presiunilor externe și amenințărilor hibride. Rezultatele cercetării confirmă validitatea ipotezelor formulate și evidențiază caracterul multidimensional al procesului de integrare europeană, demonstrând că succesul aderării depinde de interacțiunea dintre condiționalitatea europeană, voința politică internă, capacitatea administrativă, reziliența instituțională și sprijinul societății pentru reformele necesare. Totodată, cercetarea formulează recomandări practice privind consolidarea administrației publice, dezvoltarea mecanismelor de

coordonare a procesului de integrare europeană, combaterea dezinformării și creșterea rezilienței democratice, contribuind astfel atât la dezvoltarea literaturii de specialitate, cât și la fundamentarea politicilor publice necesare accelerării procesului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

Capitolul I.

În primul capitol am încercat să stabilesc cadrul teoretic și conceptual al cercetării, oferind instrumentele analitice necesare pentru înțelegerea procesului de integrare europeană a Republicii Moldova în contextul competiției geopolitice dintre Uniunea Europeană și Federația Rusă. Sunt analizate principalele paradigme ale relațiilor internaționale – realismul, constructivismul, teoria condiționalității europene, teoria europenizării, precum și abordările clasice și critice ale geopoliticii – evidențiindu-se relevanța acestora pentru interpretarea evoluțiilor din spațiul est-european. Capitolul dezvoltă conceptele de *influență externă*, *reziliență statală*, *putere normativă*, *soft power*, *sharp power* și *securitate societală*, demonstrând că integrarea europeană reprezintă un proces complex de transformare instituțională și politică, care depășește simpla armonizare legislativă. În același timp, este argumentată necesitatea consolidării capacității administrative și instituționale a Republicii Moldova pentru implementarea acquis-ului comunitar și pentru gestionarea presiunilor geopolitice și a amenințărilor hibride. Capitolul fundamentează modelul analitic utilizat în întreaga cercetare și formulează principalele variabile explicative ale parcursului european al Republicii Moldova.

Capitolul II

În cel de-al doilea capitol analizez evoluția relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, pornind de la Politica Europeană de Vecinătate și Parteneriatul Estic și continuând cu semnarea Acordului de Asociere, implementarea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător și obținerea statutului de stat candidat. Sunt examinate mecanismele de condiționalitate europeană și modul în care acestea au influențat procesul de reformă și apropierea Republicii Moldova de standardele Uniunii Europene. Analiza evidențiază atât realizările, cât și limitele Parteneriatului Estic, demonstrând că acesta a constituit o etapă de

tranziție către perspectiva aderării, fără a oferi inițial o garanție politică privind extinderea. Capitolul arată că războiul din Ucraina a modificat fundamental politica de extindere a Uniunii Europene și a accelerat integrarea europeană a Republicii Moldova, transformând dimensiunea de securitate într-un element central al procesului de aderare.

Capitolul III.

Capitolul al treilea este consacrat evoluției relațiilor Republicii Moldova cu Uniunea Europeană și Federația Rusă, pe care le abordez din perspectivă politică, economică și instituțională, evidențiind factorii care au influențat dinamica acestora și orientarea strategică a statului.. Sunt analizate interdependențele comerciale, energetice și investiționale, precum și influența acestora asupra opțiunilor strategice ale statului moldovean. Analiza demonstrează că Republica Moldova a fost nevoită să gestioneze simultan apropierea de Uniunea Europeană și dependențele istorice față de Federația Rusă, ceea ce a generat numeroase provocări pentru procesul de reformă și pentru orientarea politicii externe. Capitolul evidențiază transformările produse după implementarea Acordului de Asociere, diversificarea relațiilor economice și consolidarea cooperării cu Uniunea Europeană, precum și diminuarea graduală a dependențelor tradiționale față de Federația Rusă.

Capitolul IV

Capitolul al patrulea este dedicat analizei mecanismelor prin care Federația Rusă își proiectează influența asupra Republicii Moldova. Aici am încercat să examinez presiunile economice și energetice, utilizarea resurselor naturale ca instrument de influență politică, conflictul transnistrean, precum și dimensiunea informațională și comunicarea strategică. Cercetarea evidențiază faptul că influența Federației Ruse nu se limitează la instrumentele tradiționale de politică externă, ci include un ansamblu complex de mecanisme hibride, adaptate noilor realități geopolitice. Cercetarea din capitolul dat demonstrează că reducerea vulnerabilităților structurale și consolidarea independenței energetice constituie condiții esențiale pentru consolidarea securității naționale și pentru succesul procesului de integrare europeană.

Capitolul V.

În capitolul al cincilea supun analizei transformările mediului de securitate al Republicii Moldova în contextul războiului din Ucraina și al intensificării competiției geopolitice regionale. Sunt examinate amenințările hibride, campaniile de propagandă și dezinformare, vulnerabilitățile spațiului mediatic și impactul acestora asupra proceselor democratice și asupra opiniei publice. Un element distinct al capitolului îl constituie valorificarea cercetării empirice realizate prin interviuri și focus-grupuri cu experți și reprezentanți ai mass-media. Rezultatele confirmă existența unor vulnerabilități informaționale semnificative și subliniază necesitatea dezvoltării unor politici publice orientate spre consolidarea rezilienței instituționale, alfabetizării media și combaterii dezinformării. Capitolul argumentează că securitatea informațională reprezintă o componentă indispensabilă a securității naționale și a procesului de integrare europeană.

Capitolul VI.

Capitolul al șaselea este consacrat analizei reformelor administrației publice, sistemului judiciar și instituțiilor statului în contextul procesului de aderare la Uniunea Europeană. În cadrul acestui capitol urmăresc să evidențiez modul în care implementarea condiționalităților europene contribuie la consolidarea statului de drept, modernizarea administrației publice și creșterea eficienței instituțiilor responsabile de transpunerea și implementarea acquis-ului comunitar.. În același timp, sunt identificate principalele provocări legate de capacitatea administrativă, coordonarea instituțională și resursele umane necesare gestionării procesului de aderare. Capitolul demonstrează că succesul negocierilor depinde nu doar de adoptarea legislației europene, ci și de capacitatea efectivă a instituțiilor publice de a implementa și aplica reformele asumate.

Capitolul VII.

În ultimul capitol examinez evoluțiile produse după anul 2022, acordând o atenție deosebită obținerii de către Republica Moldova a statutului de stat candidat la aderarea la Uniunea Europeană, lansării negocierilor de aderare și transformărilor intervenite în relația dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Analizez cadrul juridic și instituțional al procesului de negociere, evidențiez rolul României ca principal susținător al integrării europene a

Republicii Moldova și evaluez implicațiile geopolitice ale extinderii Uniunii Europene asupra securității regionale și asupra perspectivei europene a Republicii Moldova. Capitolul examinează, de asemenea, dimensiunea democratică a procesului de integrare, inclusiv referendumul constituțional privind integrarea europeană și alegerile parlamentare, evidențiind rolul legitimității democratice și al sprijinului societății în consolidarea parcursului european. Concluziile capitolului demonstrează că integrarea europeană a devenit, după anul 2022, un obiectiv strategic care depășește dimensiunea strict instituțională și este strâns legat de securitatea și stabilitatea regională.

Contribuții originale ale cercetării

Originalitatea cercetării efectuate de către mine constă în dezvoltarea unui model analitic integrat care corelează dimensiunile geopolitice, instituționale, juridice și societale ale procesului de integrare europeană a Republicii Moldova. Lucrarea depășește abordările tradiționale centrate exclusiv pe europenizare sau pe relațiile internaționale, propunând o perspectivă multidimensională asupra interacțiunii dintre competiția geopolitică și transformările interne ale statului. O contribuție importantă o reprezintă integrarea efectelor generate de războiul Federației Ruse împotriva Ucrainei în analiza procesului de aderare și evidențierea modului în care schimbările produse în arhitectura europeană de securitate au accelerat parcursul european al Republicii Moldova. Totodată, cercetarea valorifică o componentă empirică bazată pe interviuri și focus-grupuri, care completează analiza teoretică și oferă o perspectivă aplicată asupra vulnerabilităților informaționale, a rezilienței instituționale și a provocărilor asociate implementării reformelor necesare aderării la Uniunea Europeană.

Concluzii generale

Prin prezenta cercetare mi-am propus să analizez procesul de integrare europeană a Republicii Moldova în contextul competiției geopolitice dintre Uniunea Europeană și Federația Rusă, pornind de la premisa că acesta nu poate fi explicat exclusiv prin prisma reformelor instituționale sau a îndeplinirii criteriilor de aderare. Am argumentat că integrarea europeană trebuie înțeleasă ca rezultatul interacțiunii complexe dintre factorii geopolitici externi și

dinamica transformărilor interne ale statului, care modelează atât ritmul, cât și direcția procesului de apropiere de Uniunea Europeană.. Analiza realizată confirmă ipoteza principală a cercetării și demonstrează că parcursul european al Republicii Moldova este influențat simultan de evoluțiile mediului internațional de securitate, de mecanismele de condiționalitate promovate de Uniunea Europeană și de capacitatea instituțiilor naționale de a implementa reforme structurale și de a consolida reziliența democratică. Rezultatele cercetării confirmă că procesul de integrare europeană a Republicii Moldova a evoluat gradual, începând cu dezvoltarea relațiilor în cadrul Politicii Europene de Vecinătate și al Parteneriatului Estic, continuând cu semnarea și implementarea Acordului de Asociere și a Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător și culminând cu obținerea statutului de stat candidat și lansarea negocierilor de aderare la Uniunea Europeană. Evoluțiile produse după anul 2022 au reprezentat însă un moment de inflexiune, modificând fundamental atât politica de extindere a Uniunii Europene, cât și poziția geopolitică a Republicii Moldova. Războiul declanșat de Federația Rusă împotriva Ucrainei a determinat o schimbare de paradigmă în abordarea securității europene și a demonstrat că procesul de extindere trebuie privit nu doar ca un instrument al integrării economice și politice, ci și ca un mecanism de consolidare a stabilității și securității continentului european. Cercetarea validează ipoteza potrivit căreia Federația Rusă utilizează un spectru larg de instrumente politice, economice, energetice, informaționale și hibride pentru a influența procesele politice și orientarea strategică a Republicii Moldova. Analiza demonstrează că aceste mecanisme urmăresc menținerea unor vulnerabilități structurale și limitarea consolidării instituțiilor democratice și a apropierii ireversibile de Uniunea Europeană. În același timp, studiul evidențiază că reducerea acestor vulnerabilități presupune politici coerente de consolidare a securității energetice, dezvoltarea unei administrații publice eficiente, întărirea rezilienței informaționale și modernizarea continuă a instituțiilor democratice. Rezultatele cercetării confirmă, de asemenea, că succesul procesului de aderare nu depinde exclusiv de transpunerea formală a acquis-ului comunitar în legislația națională. Integrarea europeană presupune consolidarea capacității administrative și instituționale, dezvoltarea unor mecanisme eficiente de coordonare a reformelor, profesionalizarea funcției publice și creșterea capacității statului de a implementa și monitoriza politicile publice. Din această perspectivă, cercetarea demonstrează că instituțiile reprezintă principalul factor care poate transforma angajamentele asumate în rezultate concrete și sustenabile. Un element

important evidențiat de cercetare îl reprezintă relația dintre securitatea națională și procesul de integrare europeană. Analiza demonstrează că, în actualul context geopolitic, cele două dimensiuni sunt profund interdependente. Consolidarea securității Republicii Moldova depinde de dezvoltarea unor instituții reziliente, de combaterea fenomenelor de dezinformare și propagandă, de diminuarea dependențelor economice și energetice și de dezvoltarea unor mecanisme eficiente de cooperare cu Uniunea Europeană și cu partenerii occidentali. Astfel, integrarea europeană devine nu doar un obiectiv de politică externă, ci și un instrument de consolidare a rezilienței statului și de protejare a ordinii democratice. Componenta empirică a cercetării, fundamentată pe interviuri semi-structurate și focus-grupuri realizate cu experți, reprezentanți ai instituțiilor publice, ai mediului academic, ai societății civile și ai sectorului media, completează analiza teoretică și confirmă existența unor vulnerabilități semnificative în domeniul securității informaționale și al comunicării strategice. Totodată, cercetarea evidențiază existența unui consens larg privind necesitatea accelerării reformelor instituționale și consolidării rezilienței democratice ca premise esențiale pentru succesul procesului de aderare. Pe baza analizelor realizate, cercetarea demonstrează că implementarea acquis-ului comunitar trebuie abordată ca un proces de transformare structurală a administrației publice și a întregului sistem instituțional. Nu este suficientă adoptarea legislației europene, fiind necesară dezvoltarea unor instituții capabile să implementeze eficient politicile europene, să gestioneze fondurile externe și să asigure respectarea principiilor statului de drept, transparenței și bunei guvernări. Din această perspectivă, consolidarea capacității administrative reprezintă una dintre cele mai importante provocări ale procesului de aderare. Cercetarea evidențiază, de asemenea, că integrarea europeană trebuie analizată printr-o abordare multidimensională, care corelează dimensiunile geopolitice, instituționale, economice, juridice și societale. Evoluțiile recente demonstrează că succesul procesului de aderare depinde de capacitatea Republicii Moldova de a răspunde simultan exigențelor Uniunii Europene și provocărilor generate de competiția geopolitică regională. În acest context, reziliența instituțională și societală devine un factor determinant al succesului procesului de integrare europeană. Din punct de vedere științific, cercetarea contribuie la dezvoltarea literaturii de specialitate prin propunerea unui model analitic integrat care explică relația dintre competiția geopolitică, influența externă și procesul de integrare europeană. Originalitatea cercetării constă în integrarea dimensiunilor geopolitice și instituționale într-un cadru unic de analiză, precum și în includerea efectelor generate de

războiul Federației Ruse împotriva Ucrainei asupra politicii de extindere a Uniunii Europene și asupra transformării Republicii Moldova într-un actor strategic al vecinătății estice. Din perspectivă practică, concluziile cercetării permit formularea unor recomandări privind consolidarea mecanismelor de coordonare a procesului de aderare, dezvoltarea capacității administrative, profesionalizarea funcției publice, eficientizarea implementării acquis-ului comunitar, combaterea amenințărilor hibride și consolidarea rezilienței democratice. Aceste recomandări pot constitui un instrument util pentru autoritățile Republicii Moldova în gestionarea procesului de aderare, dar și pentru instituțiile Uniunii Europene în fundamentarea politicii de extindere și a instrumentelor de sprijin destinate statelor candidate. În concluzie, cercetarea demonstrează că integrarea europeană a Republicii Moldova reprezintă un proces strategic de transformare profundă, aflat la intersecția dintre reformele interne și competiția geopolitică regională. Viitorul parcursului european va depinde de capacitatea statului de a continua reformele structurale, de a consolida instituțiile democratice și statul de drept, de a dezvolta o administrație publică performantă și de a crește reziliența societății în fața amenințărilor externe. În același timp, succesul acestui proces va fi influențat de continuitatea sprijinului politic și financiar oferit de Uniunea Europeană, precum și de menținerea unui consens societal solid în favoarea integrării europene. Prin urmare, aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană trebuie înțeleasă nu doar ca un obiectiv de politică externă, ci ca un proiect național de modernizare, consolidare democratică și afirmare a apartenenței sale la spațiul european al valorilor, securității și prosperității.